

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Владимир Атанасов Атанасов, научен ръководител

За дисертация на тема: „Развиване на умения за критическо четене и критическо писане в литературното образование – гимназиален етап“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в

Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по...

(Методика на обучението по литература)

Наташа Любомирова Крумова е представила за защита значителен по съдържание и изчерпателност научен и научноприложен труд. Тя подчинява своя богат преподавателски опит в обучението по български език и литература на изследователското намерение да открие общото поле между консервативните аспекти на учебното съдържание и едно системно, последователно, аргументирано и (нека подчертаем това) взискателно въвеждане на нови, малко изследвани и още по-малко апробирани в практиката концепти, свързани с развитие на нагласи и умения за критическо четене и писане като разширяване на литературните, социокултурни, комуникативни и (мулти)функционални компетентности в средното училище. На това се дължи и прекомерната описателност, склонността към дефиниране и предефиниране, хронологическото изложение в интерпретациите на общохуманитарни и актуални граждански проблематики, съотнесими към темата на проучването.

С други думи, лапидарността (към която е насочен жанровият прицел на писател като Георги Господинов, например) не е и не може да бъде посочена сред качествата на дисертационния труд. Тъкмо напротив, дисертацията многократно надхвърля очакваните обеми и с това представлява респектиращо усилие с десетки позовавания, референции и препратки, които издават критическа нагласа за изчерпателно наблюдение върху причинно-следствени логики и последващи обосновки на макро- и микропроблематика, съществена за методиката като академична дисциплина и още по-важно – в синтезиран вид за практиката на общуване в часовете по български език и литература. в това се състои и убедителната приложна ориентация на дисертацията във възможностите за логическа систематизация и работещо на практическо равнище есенциализиране на документалното познаване и на философското и литературнотеоретическо знание.

Описание: дисертационният труд съдържа увод, изложение от три глави и заключение, цитирана библиография (ок. 200 заглавия) на български и на английски език с прецизно посочени интернет ресурси; приноси, публикации по темата и индекс с използваните съкращения, както и три – изключително съществени, към съдържанието приложения.

Актуалност и обща характеристика на изследването: изследването има ясна структура и третира актуална проблематика върху основата на обстойно и задълбочено познаване на проблема в нейната цялост, както и на възможните рискове пред изследването и прилагането на постигнатите резултати.

Методиката на направените наблюдения е актуална, с двупосочна ориентация – апробиране на теоретическите идеи в практиката; извеждане на „практическия капацитет“ и тяхното „изпитване“ чрез традиционни и нови методически инструменти решения.

Позитиви: Изследва се отношението между критическо мислене, критическо четене и критическо писане и процесите на глобализация и дигитализация в контекста на доловените през непосредствената учителска практика актуална специфика при търсене и обработването на информация, както и необходимостта (както посочва Еко), освен предпазване от рисковете, да съумеем (и да възпитаваме младите) как да използват мрежата критично. Работата е съсредоточена върху намерението да обговори и актуализира методическото знание в контекста на организационните възможности на преподавателя и качествено съдържание на педагогическите експерименти, проведени изцяло в съгласие с неапострофираното още Хайдегерово разбиране, че литературата и изкуствата съхраняват най-фините възприятия на човека. Това разбиране е съположено, от една страна, с както и с целите и изследователските задачи и процедури на изследването, а от друга – с актуалните образователни политики и с действащата нормативна база в ЕС и в България.

Сериозно качество на труда е, че направените наблюдения са илюстрирани с уместни таблици в текста и са апробирани в конкретна учебна среда.

Направените критически бележки на вътрешното обсъждане на труда са напълно възприети и отразени в окончателния вариант на работата, сред тях прецизиране на работните дефиниции за КЧ и КП, както и дейностите по оценяването като критическа рефлексия.

Приноси: научните приноси на дисертацията отговарят на съдържанието на Труда:

- Изяснява се теоретически се изяснява спецификата на концепта „критическо четене и критическо писане“ през призмата на убедителни методологически източници и свързаните с обекта и предмета на дисертационния труд актуални образователни политики и документи на европейско и национално равнище в контекста на социокултурни процеси като разширяване на информационния кръгзор, агресивно навлизане на технологиите в образователното общуване, либерализацията на обмена и под.;
- Конструира се теоретично обосновани емпирични модели за развитие на критическо мислене чрез критическо четене и критическо писане;
- Обосновава КЧП като инструменти към основните методи на преподаване, които се отнасят към целите за развитието на критически и творчески умения чрез работа върху сценарий, образователна драма и есе по граждански проблем за повишаване на функционалната и мултифункционална грамотност като непосредствена задача и цел на обучението по литература;
- Привежда (Приложения 1, 2, 3) богат илюстративен (писмен и аудиовизуален) материал за приложението на научните постановки в образователната практика на обучението по литература в гимназиалната степен и новите роли на учителя и на ученика в образователното общуване, основани на система от методически дейности за проверка на валидността на моделите.

Преценка на публикациите по темата: направени са 5 (пет) публикации, които са изцяло свързани с основните съдържателни аспекти на дисертационния труд и демонстрират последователно отношение към проблематиката.

Въз основа на цялостната си преценка като научен ръководител за изследователската работа, както и върху прочита на дисертацията на тема „Развиване на умения за критическо четене и критическо писане в литературното образование – гимназиален етап“, убедено изразявам мнението, че представеният труд притежава всички необходими качества за присъждане на **Наташа Крумова на образователната и научна степен „доктор“** в Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по литература).

София, 15.04.2019

.....

Проф. д-р Владимир Атанасов

ФСлФ, Катедра по Методика

